

Letterlijke tekst persconferentie minister-president Rutte en minister De Jonge (6-8-2020)

Minister-president Rutte en minister De Jonge geven een toelichting en beantwoorden vragen over het toegenomen aantal coronabesmettingen.

Minister-president Rutte:

Goedenavond. We hoopten allemaal op een zorgeloze zomer, maar zo'n zomer is het helaas niet aan het worden. En dan denk ik vandaag natuurlijk aan corona, maar ook aan die afschuwelijke explosie in Beirut. Een vreselijke ramp die Libanon in het hart heeft getroffen. We leven mee met de slachtoffers, waarbij we ook denken aan de Nederlanders die gewond zijn geraakt. We houden ons op de hoogte van de situatie daar en we doen wat we kunnen om te helpen. We wensen het Nederlandse team dat ter plaatse is om mee te zoeken in de puinhopen, heel veel succes en sterkte.

En dan corona. Het virus is bezig aan een gevaarlijke opmars. De cijfers liegen er niet om. Het aantal besmettingen neemt al een paar weken achter elkaar toe. En we dreigen de winst te verspelen die we met elkaar in de afgelopen maanden hebben geboekt. Onze boodschap vandaag is dan ook simpel: een tweede lockdown willen we niet en die hoeft er ook niet te komen. Maar dat gaat niet vanzelf.

Ik zal zometeen eerst ingaan op de recente cijfers en wat die ons vertellen. Vervolgens zal ik stilstaan bij de maatregelen die lokaal en regionaal worden genomen. En aan het einde van mijn deel zal ik bekendmaken welke landelijke maatregelen we daarbovenop moeten nemen. Hugo de Jonge zal daarna meer vertellen over de quarantainemaatregelen voor mensen die terugkomen uit een gebied met een oranje of rood reisadvies, de stand van zaken rondom onder meer asymptomatisch testen en de vooruitzichten op een vaccin.

We hebben het virus tussen maart en juni onder controle gekregen vooral door ons aan een aantal basisregels te houden. En heel veel mensen doen dat gelukkig nog steeds. Maar wat ons zorgen baart: steeds meer mensen doen dat ook niet. En dat zien we simpelweg terug in de recente uitbraken. Die basisregels blijven essentieel. We houden anderhalve meter afstand. We blijven thuis bij klachten zoals verkoudheid, hoesten en verhoging van temperatuur, en vooral: we laten ons dan ook testen. We wassen onze handen

stuk. We werken zoveel mogelijk thuis. We vermijden druk. Dat geldt in algemene zin maar heel specifiek voor, maar ook heel specifiek voor de stad Amsterdam. Zeg ik tegen toeristen uit binnen en buitenland hier vanavond mede name de burgemeester: vermijd drukke plekken in Amsterdam. Zorgwekkend in Nederland is dat de anderhalvemeterregel steeds minder goed wordt nageleefd, dat meer mensen niet thuis blijven als zij klachten hebben en dat minder mensen zich laten testen.

En we zien dat nu ook terug in de besmettingscijfers. Belangrijk te beseffen is dat een groot deel van de besmettingen thuis gebeurt, bijvoorbeeld bij verjaardagen of etentjes met vrienden. Het coronavirus komt als ongenode gast mee achter de voordeur. Denk dus niet: ik kan gerust schouder aan schouder op de bank zitten met ooms, tantes, neefjes en nichtjes, vrienden en burens. Nee, want juist dan slaat het virus toe en voor je het weet raken jij en je geliefden besmet. Helaas hebben we daar al ernstige voorbeelden van gezien van grote families waar veel mensen besmet zijn geraakt. Dus nogmaals: beperk het aantal mensen bij familiebezoek of bij het ontvangen van vrienden, en houd je aan de basisregels. Dat is echt een verantwoordelijkheid die we allemaal zelf moeten nemen, ook thuis.

En buitenhuis geldt dat natuurlijk ook. Op de werkvloer, op straat en in horecagelegenheden, bij feesten, borrels en etentjes. We zien in de cijfers dat er meer en meer besmettingen ontstaan omdat er teveel mensen te dicht op elkaar zitten. En dat geldt vooral voor jongeren. Tegen hen wil ik vanavond zeggen: als teveel van jullie de regels aan hun laars lappen, dan zitten we binnenkort allemaal weer binnen en ben je een gevaar voor je ouders, opa's en oma's en iedereen om je heen met een kwetsbare gezondheid. En je kunt er ook zelf goed ziek van worden. Corona is niet voorbij, het is geen grap en het is oerstom om net te doen alsof dat wel zo is. Dus hou je aan de regels, blijf thuis bij klachten en werk wel gewoon mee aan het bron- en contactonderzoek. Je bent niet alleen verantwoordelijk voor jezelf, maar ook voor anderen. Ik doe heel speciaal een oproep aan alle jongeren die van zichzelf weten dat ze zich de afgelopen tijd niet aan de basisregels hebben gehouden: kom niet in de buurt van mensen met een kwetsbare gezondheid. Kom niet in de buurt van ouderen. Dat risico mag je niet nemen.

Juist door ons heel gedisciplineerd aan de basisregels te houden, maanden achter elkaar, is de druk op de intensive care en de overige zorg verminderd en

hebben we ruimte gekregen voor de versoepelingen waar we deze zomer allemaal van kunnen genieten. Laten we er in vredesnaam voor zorgen dat we die tweede lockdown met elkaar voorkomen. En dat lukt alleen samen. Jong en oud. Gezond en kwetsbaar. Stad en dorp. Samen. Ik kan het niet vaak genoeg zeggen.

Op dit moment is het kritieke punt nog niet bereikt. We hebben gelukkig nog een redelijk scherp beeld van de brandhaarden. Daarover zal Hugo de Jonge zo nader meer zeggen. Maar de basis is dat we lokaal en regionaal maatregelen treffen gericht op de situatie ter plekke. En waar nodig schalen we op naar maatregelen met een landelijk karakter. In deze aanpak hebben burgemeesters en voorzitters van Veiligheidsregio's een cruciale rol. En een grote verantwoordelijkheid, waarvoor ze voldoende middelen in handen moeten hebben om die waar te kunnen maken. Middelen die ze daarvoor nu al hebben zijn bijvoorbeeld het experimenteren met een mondkapjesplicht als gedragsmaatregel op risicovolle plekken. Maar ook het afsluiten van parkeergelegenheden bij stranden of stadscentra, het invoeren van eenrichtingsverkeer in volle winkelstraten. Het intensiveren van handhaving waar dat nodig is, of het niet of beperkt toelaten van publiek tot amateursportwedstrijden. Ook kunnen burgemeesters de openingstijden van nachtwinkels en horeca inperken tot 12 uur middernacht. En voor het betaald voetbal geldt dat burgemeesters en voorzitters van veiligheidsregio's de aanwezigheid van supporters kunnen beperken of verbieden. Deze twee laatste maatregelen, namelijk het inperken van de openingstijden van nachtwinkels en horeca, en het beperken of verbieden van de aanwezigheid van supporters in het betaald voetbal, kunnen we - als de cijfers daar aanleiding toe geven - in de komende periode oprekken naar landelijk niveau – zodat ze eventueel als de cijfers daar aanleiding toe geven voor heel Nederland gelden.

In Rotterdam hebben we deze week helaas al hartstochtelijk zingende Feyenoordsupporters gezien bij de eerste training, geheel tegen de coronaregels in. Als kabinet kunnen we ons voorstellen dat, met de oplopende besmettingscijfers in Rotterdam, de burgemeester zal besluiten om de aanwezigheid van supporters inderdaad drastisch te beperken of helemaal te verbieden. Dus zoveel mogelijk lokaal en regionaal maatwerk. En veel ruimte voor lokale bestuurders om in te grijpen. Zo moet het zijn in de controlefase waarin we nu zitten.

Gezien het stijgend aantal besmettingen heeft het kabinet nu besloten op twee punten aanvullende maatregelen te nemen die voor hele het land gelden. Ten eerste trekken we de teugels aan voor de introductieweken van aankomende studenten. Universiteiten, hogescholen en instellingen voor middelbaar beroepsonderwijs organiseren hun introductieactiviteiten zo veel mogelijk online. Fysieke activiteiten kunnen alleen in kleine groepen plaatsvinden, op anderhalve meter, en moeten informatief van aard zijn, bijvoorbeeld over de opzet van het eerste studiejaar. Voor algemene studentenverenigingen geldt dat activiteiten voor werving en introductie in het geheel niet in fysieke vorm kunnen plaatsvinden. Dus geen ontgroening. Voor studentensportverenigingen en studieverenigingen zijn fysieke introductie-activiteiten slechts toegestaan voor zover gericht op sport en studie, en onder strikte voorwaarden:

zonder alcohol,

in kleine groepen, op anderhalve meter en met een eindtijd van 22 uur 's avonds.

Bovendien moet de leiding van de betrokken instelling en de voorzitter van de Veiligheidsregio hebben ingestemd met de activiteiten.

Ten tweede zien we dat in de horeca de naleving van de basisregels verslapt, met alle consequenties van dien. Dat moet strakker. Daarom draaien we een eerdere versoepeling terug voor horecagelegenheden: mensen kunnen nog steeds uit eten en nog steeds naar het terras. Maar binnen en buiten geldt: zitten op een plek, reserveren – dat kan vooraf of aan de deur -, en een checkgesprek om te vragen of er sprake is van gezondheidsklachten. Nieuw is dat gasten aan de voorkant wordt gevraagd hun naam en contactgegevens te noteren, zodat we mensen snel op kunnen sporen als dat nodig is in het bron- en contactonderzoek. Nieuw is ook, voor horeca en andere recreatieve instellingen zoals musea en pretparken, dat zo'n locatie dichtgaat voor maximaal 14 dagen als de GGD vaststelt dat daar meerdere besmettingen hebben plaatsgevonden. Tot zover de aanvullende landelijke maatregelen. En dan geef ik nu graag het woord aan Hugo de Jonge.

Minister De Jonge

Beste mensen. De vrijheden die we onszelf deze zomer hebben kunnen veroorloven, gingen gepaard met een grote verantwoordelijkheid. Want ook al hadden we het virus eind juni onder de duim, de verantwoordelijkheid om ons aan de basisregels te houden die bleef. Omdat we onze kwetsbaarste mensen –

mensen met een beperking, mensen met een chronische ziekte, ouderen - tegen corona hebben te beschermen én de mensen in de zorg de ruimte willen geven om op adem te komen. Steeds als we verslappen – en dat gebeurt echt te vaak – slaat het virus zijn slag.

We zitten inmiddels in de controlefase. We kunnen iedereen met klachten testen en de contacten van besmette mensen nagaan. We weten – anders dan in maart - waar het virus zit, en hoe snel het toeneemt. En dat ging de afgelopen weken steeds sneller, afgelopen week zelfs maal twee, en vandaag weer 601 nieuwe besmettingen erbij. Met name regio's zoals Rotterdam, Amsterdam, Haaglanden en West-Brabant geven echt reden voor zorg.

Die verspreiding vindt vooral plaats in groepjes en zo ontstaan er brandhaarden van het virus. We kennen nu 259 clusters van minimaal 3 aan elkaar te relateren besmettingen. En die vuurtjes kunnen we dankzij het bron- en contactonderzoek ook weer uittrappen. En ook dat maakt de situatie anders dan in maart, want toen hadden we het zicht op deze clusters niet en lag het aantal besmettelijke mensen op enig moment naar schatting op 270 duizend, terwijl dat nu ruim 16 duizend is. Toen kwamen er per week 600 mensen in het ziekenhuis bij, nu zijn dat er 44. Maar geen misverstand: er is reden tot zorg. En juist omdat we de herinneringen aan maart nog scherp op het netvlies hebben, moeten we ons herpakken. Moeten we de discipline hervinden waarmee we het virus onder controle kregen.

Omdat we lokaal goed zicht hebben op nieuwe besmettingen, nemen we ook daar de maatregelen. Of en waar dat nodig is, zien dat we op het dashboard en aan de analyses van onder meer het bron- en contactonderzoek. Met GGD'en en veiligheidsregio's ontwikkelen we een lokale gereedschapskist waarmee we het virus de kop in kunnen drukken daar waar het de kop opsteekt. Mark Rutte noemde daar net al voorbeelden van, en aan die gereedschapskist blijven we instrumenten toevoegen. Die inzetten, is de snelste, de gerichtste en de effectiefste aanpak. De situatie in Rotterdam vraagt gewoon om een andere aanpak dan die in Renkum. In aanvulling op die regionale instrumenten, blijven ook landelijke maatregelen noodzakelijk om in te kunnen zetten en dat doen we dus ook.

Maar alle maatregelen van de wereld halen niks uit, als we zelf op de vulkaan blijven dansen. De achtergrond van de besmettingen van vandaag, is gewoon

het niet naleven van de afspraken. We hebben allemaal de discipline op te brengen om ons aan de basisregels te houden. Al was het maar omdat we weten dat mensen met een beperking, mensen die kwetsbaar zijn, nu zelf hun vrijheden beperken omdat ze zien dat anderen het niet zo nauw nemen met de regels. Al was het maar omdat de mensen in de zorg nog aan het bekomen zijn van dat harde zwoegen van de afgelopen maanden. En al was het maar omdat de medewerkers van de GGD al maanden in crisisstand staan - wat ze graag doen, maar niet als we hen laten dweilen terwijl we zelf met elkaar de kraan open laten staan. En het moet toch haalbaar zijn om anderhalve meter afstand te houden. Om thuis te blijven en je te laten testen als je klachten hebt. En om niet op reis te gaan naar een gebied waarvan je weet dat er een oranje reisadvies voor geldt tenzij het écht noodzakelijk is.

Reizigers uit die risicogebieden, die uit die risicogebieden thuis komen moeten bij terugkomst ook meteen twee weken thuisblijven en zich bij klachten laten testen. En aan de hand van passagiersgegevens gaat het landelijk team van de GGD reizigers nabellen om te checken of ze zich aan die quarantaine houden.

Eind volgende week hopen we een teststraat op Schiphol in te richten, en daarna ook op andere luchthavens. Bij de gate van vluchten uit landen die nu op oranje staan, wordt mensen verzocht om zich op Schiphol te laten testen, ook als ze geen klachten hebben. Omdat bij reizigers het moment van besmetting onbekend is, willen we zeker weten dat ze niet met het virus in de koffer zijn terug gekomen. Zo'n test is een momentopname, een testuitslag kan negatief zijn terwijl je toch besmet bent. Daarom moeten reizigers ook als de test geen corona vindt, wel thuisblijven.

Vanaf 17 augustus begint de proef met de app Coronamelder in Twente en in Drenthe. En op 1 september willen we die landelijk invoeren. En als je volgens de app in aanraking bent geweest met iemand met corona, blijf je thuis. We kijken of het in de praktijk en uitvoering werkt en daarvoor doen we dus praktijktest om de mensen die uit de app naar voren komen al op dag 7 te testen, ook al hebben ze geen klachten. En zo gaan we na of we daarmee de quarantainetijd kan worden bekort. En dit zoeken we ook uit voor de mensen die naar voren komen uit het bron- en contactonderzoek en daarover vragen we het OMT ons te adviseren.

Het is belangrijk om zo min mogelijk tijd te laten zitten tussen de besmetting en de start van het bron- en contactonderzoek en daarom zullen we dat hele proces moeten versnellen. Zo gaat er vanaf 12 augustus een digitale portal live, waarin mensen zelf hun uitslag zelf kunnen zien. En daarnaast moeten we er samen voor zorgen dat mensen zich sneller laten testen. We weten dat veel mensen een paar dagen met klachten blijven lopen voordat ze die test afspraak gaan maken. Ook bij milde klachten: bel 0800-1202.

We zijn uiteindelijk pas beschermd als er een vaccin is en daar wordt hard gewerkt. Nederland heeft in juni met Duitsland, Frankrijk en Italië een eerste afspraak met AstraZeneca gemaakt om een veelbelovend vaccin in te kopen. De Europese Commissie heeft nu de gesprekken afgerond met Sanofi Pasteur en GSK voor de levering van een ander veelbelovend vaccin. Met een tiental kandidaatvaccins wordt op dit moment gesproken en we verwachten de komende weken meerdere afspraken te kunnen maken.

Beste mensen, hoe het virus zich vanaf hier gedraagt, dat is aan ons. Het is eerder gelukt om het virus eronder te krijgen, maar dat heeft onze samenleving veel gekost. Door nu ons gezond verstand te gebruiken, voorkomen we dat straks een smeulende vuur, weer een grote brand wordt en we met groot materieel moeten uitrukken. En alleen samen houden we het virus eronder. Dank u wel.

VRAAG (NOS)

Meneer Rutte, hoe moeten we uw woorden vanavond wegen? Is dit de laatste waarschuwing voordat de boel echt wordt aangescherpt?

RUTTE

Ik probeer altijd weg te blijven van dat soort typering. Je ziet dat de cijfers oplopen. Het is heel zorgwekkend. Het is geen tweede golf. Zo erg is het nog niet. Maar het is wel zorgwekkend. En wat we moeten voorkomen is dat dat uit de hand loopt. Dat het wel een tweede golf wordt. En dat kunnen we alleen door ons allemaal aan de regels te houden. Ik kan niet achter iedere Nederlander gaan staan en zeggen: anderhalve meter, handen wassen, et cetera. En je bent aan het snotteren, ga nou even langs de teststraat. En doe dat meteen en niet pas over twee dagen. Maar dat moeten we wel allemaal doen. En als we dat allemaal doen, dan ben ik ervan overtuigd, dan kunnen we dit goed onder controle houden. Je ziet in Goes - en waar was het – in

Hillegom, waar lokaal het begon op te lopen. Dat door dat goed uit te stampen zal ik maar even zeggen, door goed maatregelen te nemen, dat dat ook weer onder controle begint te komen. Dus die aanpak werkt. Dus wij met zijn allen moeten ons aan de regels houden. En als er gebeld wordt door de GGD voor een bron-en contactonderzoek dan werk je mee. En als we dat allemaal doen – dus als er toch wat fout gaat en de GGD belt van joh, je bent misschien toch de dicht in de buurt geweest van iemand. Misschien wist je het zelf niet eens, maar er is iets gebeurd of je hebt zelf klachten en je gaat daarom – dat doet de GGD voor jou dat BCO. Dat bron en contactonderzoek. Werk daar allemaal aan mee. En als we dat doen: dus ons aan de regels houden en als er toch wat fout gaat, de GGD goed ondersteunen in hun werk. Dan kunnen we steeds als er toch nog ergens opflikkert, kunnen we het uittrappen. Maar dat moeten we dan wel doen. En op dit moment zie je het teveel oplopen.

VRAAG

U zei ook namelijk bij vorige persconferenties als die maatregelen versoepeld worden is het normaal dat die besmettingen wel weer iets toenemen.

RUTTE

Ja.

VRAAG

Gaat het dan nu toch harder dan gedacht?

RUTTE

Ja, je ziet nu een paar dingen. Dat de besmettingen iets toenemen als gevolg van de versoepeling dat wisten we. En strikt genomen, als je kijkt naar het landelijke corona dashboard dan zit je ook nog niet op de signaalcijfers. Op tien IC-opnames per dag zitten we nog lang niet aan. Veertig ziekenhuishuis opnames zitten we nog lang niet aan. Maar je ziet een paar zorgwekkende trends. Je ziet het heel snel oplopen. Dat is één zorgwekkende trend. Het tweede is dat je het aantal testen ziet afnemen. Het aantal mensen dat zich meldt voor een test zie je afnemen. En wat je ook ziet bij de GGD's is dat het steeds ingewikkelder is om het bron-en contactonderzoek goed vorm te geven. En tot slot: wat zorgwekkend is, dat het vooral onder jongeren het lijkt alsof het behoorlijk oploopt. Dat zie je in de cijfers. Maar ook dat jongeren zich meer dan gemiddeld niet aan de gedragsregels houden. Even de goede niet aangesproken. Die zich er wel aan houden. Dat waardeer ik zeer. Maar teveel

doen het niet. En de jongeren denken misschien: ja, mij kan niet veel overkomen. Maar ook jij kunt ziek worden. En in ieder geval als jij je niet aan regels hebt gehouden en je weet dat van jezelf. Ga asjeblieft niet naar je opa of oma of naar mensen met een kwetsbare gezondheid. Echt, dat is gewoon echt gevaarlijk. Dat mag je dan niet doen. Maar je moet ook überhaupt niet in die situatie komen.

VRAAG

We zien ook dat er steeds minder boetes worden uitgedeeld. Moet er gewoon niet veel meer gehandhaafd worden?

RUTTE

Dat is natuurlijk een zaak voor de veiligheidsregio's. Die kijken daar heel precies naar. En op één van de opties die ik ook genoemd heb die ze hebben is natuurlijk strakke handhaven, dat is echt aan de veiligheidsregio's.

VRAAG

Dan nog even één vraag voor meneer De Jonge. Die teststraat op Schiphol, wordt dat nou verplicht voor mensen?

DE JONGE

Nee, dat wordt niet verplicht. We hebben dat goed nagekeken. Dat is op basis van de huidige wetgeving is dat niet te verplichten voor een grote groep. Want het gaat misschien wel over een aantal duizend mensen per dag. Het is alleen te verplichten op basis van de huidige wetgeving als er een reële verdenking is van een besmetting. En dat kan dan worden opgelegd op basis van een verzoek van de burgemeester door de officier van justitie. Zo werkt dat op basis van de huidige wetgeving. Dus die verplichting, dat is niet goed vorm te geven. Hoewel men het in Duitsland wel zegt te gaan doen. Daar gaan we ons natuurlijk ook goed in verdiepen. Dus we kijken natuurlijk met een schuin oog zeker naar onze buurman met wie we heel erg samen optrekken. Maar dat maakt het niet minder noodzakelijk dat we het wel doen. Want ja, die quarantaine daar moeten mensen zich gewoon aan houden. Die twee weken quarantaine is er niet voor niets. Dat is om de verspreiding van dat virus tegen te gaan. Daar moeten mensen zich gewoon aan houden. Dus ja, we gaan dat nabellen om te checken of mensen zich daar ook aan houden. Dat is nodig om mensen er aan te herinneren aan de noodzaak ervan te herinneren. Aan die noodzaak worden ze al herinnerd op het moment dat ze aankomen bij de gate. Het vliegtuig land,

je stapt het vliegtuig uit en je daar staat een clubje mensen klaar dat tegen je zegt: joh, je komt uit een oranje land. Dat betekent sowieso dat je twee weken in quarantaine moet gaan. Dus die voorlichting wordt al meteen bij de gate gedaan. En overigens, daar moet je je even laten testen. Want als je onverhoopt het virus hebt meegenomen, dan moet je niet zomaar in quarantaine. Namelijk gewoon thuisblijven. Dan moet je ook in isolatie om te voorkomen dat je überhaupt nog contact hebt ook met huisgenoten. Kortom, we gaan wel zorgen dat op Schiphol de guidance ook wel zo is dat als je uit een oranje land komt, dat je dan ook langs die teststraat gaat.

VRAAG (RTL NIEUWS)

Meneer Rutte, u zegt steeds we zitten nu in die controle fase. Maar het aantal besmettingen verdubbelt elke paar dagen. Mensen houden zich minder goed aan die maatregelen en de bron van de besmettingen wordt ook in de helft van de gevallen niet gevonden. Is het virus dan nog wel onder controle?

RUTTE

Ja, de aantallen zijn nog zodanig dat we het onder controle kunnen houden met elkaar. Maar het moet niet in dit tempo verder oplopen. En dan las ik de laatste dagen ook wel hier en daar in commentaren van mensen die zeiden: ja, het kabinet dit of het kabinet dat. Nou, wij doen ons best met goede instrumenten te geven aan de burgemeesters aantal landelijke maatregelen te nemen. Maar uiteindelijk is dit natuurlijk een zaak van u en van mij persoonlijk dat we ons daaraan houden. Dit is echt een verantwoordelijkheid die we met zijn allen hebben. Dat is ook Nederland. Wij zijn volwassen mensen in een volwassen democratie. En ja, ik hoor ook teveel mensen die zeggen: ik ben een beetje klaar met het virus. Nou, dan citeer ik Hugo de Jonge: jij kan klaar zijn met het virus, het virus is niet klaar met ons. Dat is gewoon het feit waar we mee te maken hebben. Dus we moeten ons echt allemaal aan die regels houden. Dan kun je ook een leefbare samenleving hebben. Dat zie je ook de afgelopen maanden. Dat weer heel veel kan. Iets oploopt is acceptabel. Maar het gaat nu te snel. En dat komt echt omdat je moet vaststellen, bij jongeren in het bijzonder, maar ook in de algemene zin dat we ons te weinig houden aan de regels.

VRAAG

Ja, het kritieke punt is nog niet bereikt zegt u dan. Wanneer is dat wel bereikt?

RUTTE

Dat staat precies in het coronadashboard als je echt bij die signaalwaarden komt. Zo erg is het gelukkig nog niet. En enige oploop is ook acceptabel. Maar je ziet gewoon die oplopende cijfers. Maar belangrijker is ook: je ziet de signalen uit de GGD's komen. Die zeggen: het wordt steeds ingewikkelder om mensen mee te laten werken met bron-en contactonderzoek. Er zijn jongeren die zeggen: ja, ik ga niet een vriendje verraden of ik houd even mijn mond want dan moet ik dadelijk thuis zitten een tijdje. Ja, sorry. Misschien denk je zelf onoverwinnelijk te zijn, dat is overigens niet waar want ook jongeren kunnen zeer ernstig ziek worden, maar erger nog: jij kunt anderen aansteken. Want weet ik nou zeker dat je niet naar je opa of oma gaat. Weet ik zeker dat je niet te dicht in de buurt van de Albert Heijn komt of bij de Aldi van iemand met een kwetsbare gezondheid. Dat je over zo iemand heen staat te ademen terwijl je je brood pakt. En terwijl je misschien nog geen klachten hebt, maar wel al het kan overdragen. Dus, daarom is het zo belangrijk dat we allemaal meewerken met dat bron-en contactonderzoek en dat we ons aan die regels houden.

VRAAG

Dus het kritieke punt is wat u betreft echt pas bereikt als er inderdaad veertig mensen per dag worden opgenomen in een ziekenhuis of tien mensen....

RUTTE

Dan zou het echt zeer ernstig zijn. Dan is het zeer ernstig. En dan ga je, dan ga je natuurlijk naar cijfers die je absoluut met elkaar niet wilt. We moeten ook niet in paniek raken van enige oploop zoals we die – laten we zeggen vanaf begin juli zagen – dat was begrijpelijk. Ik was twee weken geleden op de Europese Raad, toen zag je: zat ik ook met een schuin oog al te kijken naar die cijfers, toen zag je het al toenemen. Maar je zag vandaag het cijfer over de zeshonderd, dus dat waren er honderd meer dan gisteren....

VRAAG

Is dat wel een moment om in paniek te raken?

RUTTE

Ruim honderd meer dan gisteren.

VRAAG

Maar is dat dan wel een moment waarop u in paniek... Begin juli niet, nu wel?

RUTTE

Nee, paniek heeft sowieso geen zin. Want dan gaan we al als kippen zonder kop rond lopen rennen. En dat moeten wij al helemaal niet doen en ik adviseer het u ook niet te doen. Nee, we moeten ons dan extra realiseren dat we hier te maken hebben met een virus dat non-niet discriminerend, totaal niet geïnteresseerd in wie het raakt. Gewoon wacht tot het kan overspringen. En wanneer spring het over, als u en ik te dicht bij elkaar komen en één van ons tweeën zou het hebben en we zijn te lang in elkaars nabijheid dan kan het overspringen. Daarom: je handen wassen, die anderhalve meter en bij klachten thuisblijven. En meteen laten testen en drukte vermijden. En specifiek voor Amsterdam heb ik ook mede namens Femke Halsema gezegd wat ik zei. Want daar zijn de zorgen over die drukte natuurlijk in het bijzonder aan de orde op de drukke plekken daar.

VRAAG (SBS 6)

Ja, meneer Rutte. Het gaat veel over het naleven van maatregelen. Daar zit ook de vraag indirect van: is er genoeg vertrouwen bij Nederlanders. We hebben vandaag een representatief onderzoek gehouden. Daarin zegt veertig procent ruim: we merken dat dat vertrouwen afneemt. En ook zegt zeventig procent van de mensen over eventuele nieuwe maatregelen, die kondigt u aan:

RUTTE

Ja, ik las het....

VRAAG

Ik denk niet dat iedereen zich daaraan gaat houden. Wat zeggen dat soort cijfers u?

RUTTE

Nou ja, weet je? Wij zijn een vrij land. Zou de keuze.... En dat gaat niet gebeuren, maar stel dus dat Nederland zou beslissen: weet je, laat maar. Dat virus: we zien het wel. We gaan weer gewoon knuffelen en handen niet meer wassen en et cetera et cetera. Is dat ook een keuze. Wij hebben niet de macht om dat te verbieden. We hebben geen dictatuur waarin ik de politiek op straat stuur en voor elke voordeur kan zetten. Dat gaan we hier niet doen. Dat is ook een keuze die je als samenleving kan maken. Ik ben ervan overtuigd dat we die keuze niet gaan maken. En waarom doen we dat niet? Omdat dit een

volwassen land is, en we zijn hier solidair. Dus ik zag die cijfers. Maar ik denk dat het anders gaat uitpakken. Dat iedereen nu ook wel even schrikt van de cijfers. Denkt: jongens, pas op. Nu kunnen we het nog onder controle krijgen met een aantal regionale maatregelen en een paar vervelende landelijke maatregelen. Vervelend voor studenten, realiseer ik me. Vervelend voor voetballiefhebbers. Als het gaat om regio's waar dat nu moet worden toegepast. Misschien ook vervelend in de horeca dat je nu wat meer administratie hebt voor je naar binnen kan. Maar dat is echt nog wel te overzien. Maar ik denk dat wel nu mensen door die cijfers ook denken: oh wacht even jongens. Dit is echt wel een risico dat wel lopen met zijn allen. En dat gaat ook helpen, is mijn overtuiging, waardoor we niet die keuze zullen maken om het maar te laten versloffen.

VRAAG

Ziet u zelf ook nog een verantwoordelijkheid daarin? Om toch voor misschien meer duidelijkheid te zorgen waardoor mensen toch zeggen: we blijven dit steunen, ook na maanden van waar we nu in zitten?

RUTTE

Ja, jongens. Maar ik hoop natuurlijk ook van harte, het virus. Ik hoop van harte dat er snel een vaccin is. Ik hoop van harte dat om één of andere onverklaarbare reden dat virus het rugzakje pakt en vertrekt. Maar op dit moment, wijst niets daarop. Het is aan het terugkomen.

VRAAG

Maar ik vind het belangrijk, voor u ook....

RUTTE

Ja, maar dan ik.... Ik vind het allemaal prima, maar ik heb vaker gezegd: mijn rolopvatting is een hele simpele. Ik ben geen dictator. En bovendien, al zou ik willen zijn, en gelukkig wil ik het niet zijn, we missen ook gewoon het machtsapparaat in Nederland om hier een dictatuur uit te vaardigen. We hebben te weinig politie, te weinig leger en als je het al zou doen zouden ze waarschijnlijk weigeren. Dus we zullen het moeten hebben van volwassen Nederlanders die in een volwassen democratie gewoon de feiten onder ogen zien. En wat je van mij mag verwachten is dat ik en Hugo vertellen aan Nederland: dit zijn de feiten. En jongens, prima. Ik snap best dat mensen balen nu na al die maanden van: afstand houden en al dat gedoe. Maar het mot echt

nog even moeten we dat vasthouden met elkaar. En we hebben gezien doordat we dat deden dat die terrassen weer open zijn. De winkels weer gewoon kunnen draaien. Dat het maatschappelijk leven weer op gang is gekomen. Natuurlijk met een aantal beperkingen. Ik hoop ook dat we dat nieuwe normaal ooit weg is en we weer naar helemaal normaal kunnen. Maar dat is nu nog even niet mogelijk. Maar als we gewoon even met zijn allen ons hoofd erbij houden, dan kan dat gewoon goed functioneren tot we op een gegeven moment de zaak echt onder controle hebben.

VRAAG

Maar over dat vertrouwen voor het beleid. Denkt u dus, die cijfers van nu, dat is een wake-up call. Mensen gaan dat beleid dan ook weer steunen?

RUTTE

Weet je, maar dat is een keuze van Nederland...

VRAAG

Ja, maar het is ook in het....

RUTTE

Ja, maar luister. Ik heb daar verder geen ander belang in dan u. Ik ben door Nederland gevraagd met Hugo de Jonge om leiding te geven aan dit probleem. Dan mag Nederland van ons verwachten dat wij altijd eerlijk zijn over de feiten. Dat zijn we vanavond. We hebben met elkaar gebeld en op een gegeven moment gezegd deze week: joh, we gaan eerder dan we eigenlijk gepland hadden gaan we weer een persconferentie doen. En vandaag zag je in de cijfers nog eens een keer met ruim honderd erbij hoe belangrijk. En dit was nog een paar dagen terug toen het al structureel boven de vierhonderd leek te gaan liggen. Nu over de zeshonderd één keer al. Specifiek ook problemen bij de GGD's met bron-en contactonderzoek naleven. Specifiek problemen bij jongeren. Dus alle reden dit te doen. Niet vanwege paniek. Niet omdat het allemaal onbeheersbaar is. Maar wel omdat we op dit moment echt even met zijn allen met het hoofd erbij moeten houden.

VRAAG

Ja, tot slot voor nu: kunt u verklaren waar die twijfel dan toch bij mensen vandaan komt? U hoort bijvoorbeeld de geluiden voor mondkapjes hé. Daar is natuurlijk lang van gezegd: we weten niet zeker wat het nut is. We zien nu

bijvoorbeeld in Rotterdam en Amsterdam toch experimenten daarmee. Kunt u zich voorstellen dat mensen daar toch, over gaan twifelen?

RUTTE

Ik kan me alles voorstellen. Maar ik heb het vaker gezegd. Wij moeten met 50% van de kennis honderd procent van de besluiten nemen. Wat we weten over die mondkapjes, is dat ze zeer waarschijnlijk heel weinig doen om de overdracht van het virus te voorkomen. In bussen, trams, metro's waar die anderhalve meter erg lastig is, hebben we gezegd toen ze weer open gingen: daar moeten we eigenlijk vanaf 1 mei, of 1 juni – wat was het – hebben we gezegd: die mondkapjes, niet medisch opzetten. Op andere plekken waar die anderhalve meter wel te handhaven is: is die anderhalve meter indefinitely superior, superieur aan dat nauwelijks bijdragende mondkapje. Maar het kan wel een gedragseffect met zich meebrengen. Nou, dat hebben de burgemeesters gezegd van Amsterdam en Rotterdam: wij willen nu kijken of dat misschien leidt tot betere naleving van een aantal regels. Het zal nooit wat we hier met zijn allen doen in Nederland om dat virus te bestrijden of waar ook in de wereld een perfect, precies sluitend plaatje zijn. Als ik u uitdaag, zult u ook in mijn betoog vanavond best een paar gaten kunnen schieten dat je zegt: nou, daar ben je net niet honderd procent consequent. Nou, het zou kunnen maar het dat is nou eenmaal – ik heb het vaker gezegd – een samenleving die in tienduizend jaar gegroeid is moeten we nu op zoveel mensen versneld – hopelijk tijdelijk aanpassen – dat kun je nooit helemaal perfect doen. Maar bij die mondkapjes vind ik het juist goed dat als Amsterdam en Rotterdam denken: laat ons nou kijken of dat helpt in ja het gedrag van mensen iets bijdraagt. Dus niet zozeer het overdragen van het virus, maar in het gedrag. Dan is het dus ook niet in strijd met het RIVM of wat dan ook, dan is dat prima. En dan gaan we dat bekijken en kijken of we er iets van kunnen leren. En ik ben de eerste om als ik zou denken: hé het draagt wel bij. Prima. Maar dat gaat we naar kijken nu.

VRAAG (ALGEMEEN DAGBLAD)

Meneer Rutte. Meneer Aboutaleb, burgemeester Aboutaleb die heeft al een paar zaken gesloten in Rotterdam.

RUTTE

Ja.

VRAAG

Wat is dan het verschil met uw aankondiging dat zaken twee weken dichtgaan bij een brandhaard. Dat is toch gewoon een taak van de burgemeester en dat....

RUTTE

Ja, maar het is nu geen bevoegdheid meer. Het is nu iets wat wij willen dat gebeurt. Dus wij willen dat als de GGD vaststelt – en daarmee is het een landelijke maatregel – dus als de GGD vaststelt in een café, restaurant of bioscoop of een theater zijn meerdere besmettingen geweest. En de bron zit dus echt daar. Dat dan vergelijkbaar met als er wapens worden aangetroffen, of drugs worden aangetroffen, dat zo'n instelling even een afkoelingsperiode heeft.

VRAAG

Dus het is geen optie meer, maar het gaat gewoon gebeuren op dat ogenblik?

RUTTE

Ja...

VRAAG

Dat is het verschil?

RUTTE

Dat is het verschil.

VRAAG

En meneer Jonge...

RUTTE

De Jonge hé.....

VRAAG

De Jonge? Ja, ja, ik ken hem... Ja....

DE JONGE

We kennen elkaar al een tijdje. Maar bedankt...

VRAAG

Verschillende fabrikanten bent u mee in gesprek. Bedoelt u dan de vier landen? De coalitie, de landen waarmee afspraken zijn gemaakt? Of is dat in EU verband? Hoe moet ik dat zien?

DE JONGE

Ja, dat is op dit moment in EU verband. We zijn gestart met vier landen. Omdat we vonden dat daar echt tempo gemaakt moest worden om tot een vaccin te komen. Mee-investeren aan de voorkant. Inzetten op meerdere paarden tegelijk. Dus wij zijn daar begonnen. (onverstaanbaar, red.) Mijn collega uit Duitsland. Met Italië, met Frankrijk en vervolgens hebben we de afspraak gemaakt met de Europese Commissie: neem dit nou over van ons, namens de 27 landen. Maar hebben we gezegd: we willen wel zelf een rol houden in het Joint Negotiation Team, dus in het gemeenschappelijk onderhandelingsteam dat namens de 27 landen ook de onderhandelingen voert. En zo hebben we een beetje de taken verdeeld. SanofiGSK daar hadden de Fransen bijvoorbeeld het voortouw in namens dat gemeenschappelijk onderhandelingsteam. Bij een aantal anderen waarvan ik nu de naam niet kan noemen, maar op het moment dat we een afspraak hebben wel. Daar heeft Nederland weer het voortouw in de onderhandelingen. En zo onderhandelen we telkens met één land en de Europese Commissie samen met een kandidaat vaccin. En zo proberen we tot meerdere kandidaat vaccins te komen. Die verschillen soms in het soort vaccin wat het is. Verschillen vaak ook in het tempo waarmee zo'n vaccin gerealiseerd kan worden. En als AstraZeneca waar we inmiddels dus een afspraak mee hebben gemaakt, naar het zich laat aanzien. Zal dat echt lukken in de eerste maanden van 2020. Alleen, je moet altijd honderd slagen om de arm houden want het zit natuurlijk nog gewoon in de testfase. Maar het zou geweldig zijn natuurlijk om in de eerste maanden van 2021, dus in de eerste maanden van volgend jaar dat vaccin te hebben. En het sluit ook een beetje aan op dat gesprek dat we net hadden. Ja natuurlijk we vinden het best lastig om al die maatregelen vol te houden. Maar jongens. Als we nou in het begin van volgend jaar misschien al een vaccin.... Een eerste levering van dat vaccin voor een deel van onze mensen te hebben, dat is toch wel vol te houden?

VRAAG

Nou had u in de begroting al geld opzij gezet hiervoor. Maar als er meer deals komen is het logisch dat er nog meer geld beschikbaar moet komen.

DE JONGE

Maar ook de Europese Commissie financiert dan mee natuurlijk. Dus de AstraZeneca deal daar hebbe we zelf de financiering van gedaan met de vier landen. Overigens met een opt-in voor alle Europese landen die vanaf dat moment ook onder dezelfde voorwaarden mee financieren. Dus je krijgt allemaal je fair share eigenlijk, dus je deel naar rato van de bevolkingsomvang, maar je betaalt ook mee. Wij hebben daar het risico in gedragen met vier andere landen vooruitlopend op een rol die ook de Europese Commissie zou gaan spelen. En op het moment dat de Europese Commissie namens de 27 landen tot een afspraak komt. Is het ook de Europese Commissie die financiert. En daar is een behoorlijk bedrag ook voor beschikbaar. Dus zo is het afgesproken.

VRAAG (DE TELEGRAAF)

Meneer Rutte, u benadrukte het al een beetje dat Nederlanders zich moeten gaan voorbereiden op meer regionale maatregelen. Maar gaat het juist niet zorgen voor een onoverzichtelijke lappendeken van allerlei regels?

RUTTE

Het zal moeten. Omdat er gewoon toch grote regionale verschillen zijn. En je ziet op dit moment in het noorden van het land heel weinig besmettingen. Je ziet in Noord-Holland, de regio rond Amsterdam, Zuid-Holland, Den Haag komt op helaas. Maar ook Rotterdam was natuurlijk al behoorlijk aanwezig. In Zeeland begint het weer een beetje onder controle te komen. Maar West Brabant daar zie je cijfers toch nog steeds op een zorgelijk niveau. Er zitten dus grote regionale verschillen. En dan probeer je steeds een goede balans te zoeken tussen een aantal landelijke maatregelen. Dat zijn in ieder geval de gedragsregels die we met zijn allen hebben. Maar ook waar het bijvoorbeeld betreft de studenten. Want die gaan natuurlijk in het hele land naar instellingen dadelijk toe. Dus die komen uit Rotterdam naar Groningen en omgekeerd. Dus daar moet je nationale maatregelen nemen. Maar ook wat betreft de cafés en wanneer ga je wel of niet over tot sluiting en de sluitingstijden noem maar op. Maar daarnaast moet je natuurlijk zoveel mogelijk dat de burgemeesters ook kunnen ingrijpen lokaal met wat daar gebeurt. Dat kan betekenen, dat is absoluut waar, dat er verschillen zijn. Maar het zou ook gek zijn dat als ja, in Friesland er heel weinig besmettingen zijn op dit moment, dat een bepaalde maatregel alleen kan worden ingevoerd voor Amsterdam als die ook voor Friesland geldt.

VRAAG

Ja, veel mensen in Nederland die zijn niet alleen bang voor het virus maar ook voor een lockdown. Na wat ze afgelopen voorjaar hebben meegemaakt. U zegt al: we hopen dat te voorkomen. Maar als het er toch komt. U zei net: dat u ook halverwege maart zei, met 50% van de kennis nemen we 100% van de besluiten...

RUTTE

Dat is ruim bemeten he, die 50%.

VRAAG

Is het niet inmiddels zo dat we juist veel meer weten over het virus en zou dat ook kunnen leiden dat zo'n tweede lockdown er misschien anders uit kan zien?

RUTTE

Nee, het is waar. Ik kan er misschien nog iets meer over zeggen. Je ziet natuurlijk dat we inmiddels meer weten. En daarmee ook specifieker kunnen werken.

DE JONGE

Het punt is dat is tegen iedereen die zegt: het begint weer een beetje op maart te lijken is dat ook één van de verschillen natuurlijk waar je echt altijd op moet wijzen. Toen hadden we natuurlijk maar heel weinig zicht op het virus. De verspreidingsgraad was allemachtig veel hoger dan dat die nu is. En nu weten we waar het zit. En omdat we weten waar het zit, weten we ook dat we kunnen ingrijpen. Daarom moeten we ook zo zuinig zijn op het instrumentarium dat we op dit moment hebben. We weten waar dat virus zit. Bijvoorbeeld omdat we die clusters op een goede manier kunnen analyseren. Dus zo weten we of een maatregel gericht op horeca ook daadwerkelijk tot effect zou leiden. Of dat een maatregel gericht op – nouja – een andere vorm van verspreiding daadwerkelijk tot effect zou leiden. Daarom weten we ook in welke regio's. Dus waar en of we op welke manier moeten ingrijpen. Maar daarom moeten we ook heel erg zuinig zijn op de maatregelen die we nu kunnen nemen. Neem dat bron-en contactonderzoek. Ben ik toch echt wel een beetje van geschrokken wat ik daarvan terug hoor bijvoorbeeld van de GGD in Rotterdam. Waarbij zij zeggen: toen we begonnen met dat bron-en contactonderzoek een aantal maanden geleden, kwamen natuurlijk net uit die lockdown dus mensen hadden

nog heel weinig contacten gehad. Dus de inschatting die de GGD's op dat moment maakten was: nou, vijf uur misschien, ben je kwijt aan dat bron-en contactonderzoek. Nou, voor de zomer hebben ze al gezegd: dat redden we eigenlijk niet. Dat wordt wel acht uur. Daarna is gezegd: nou ja, eigenlijk is nu de gemiddelde ervaring: we zijn er een uur of 12 mee bezig per besmet geval. Maar in Rotterdam zeggen ze, nou bij studenten is het veel meer dan dat. Tientallen contacten hebben de mensen gehad. Tientallen contacten. En als vervolgens al die contacten de telefoon niet opnemen, wegklikken, niet terugbellen et cetera, ja dan ben je natuurlijk eindeloos veel tijd kwijt en zo functioneert het allerbelangrijkste instrument dat we hebben, functioneert niet meer. En als wij met een houding in de wedstrijd zitten van ieder voor zich en de GGD voor ons allen. En vervolgens mopperen over de procestijden van de GGD waarom het niet lukt om het sneller et cetera en beter te regelen. Ja, jongens. Dan doen we echt een aantal dingen heel erg verkeerd. Dus dat is ook de reden voor misschien een wat strenge toon die je daarin proeft ook vanavond. We kunnen dit echt alleen maar doen als we met elkaar die verantwoordelijkheid voelen en eigenlijk weer die discipline hervinden die we hadden toen we dat virus onder controle moesten krijgen. Dat is ook gelukt. Dat is het bewijs ook dat we het kunnen met elkaar. Laten we het gewoon doen.

VRAAG

Maar zou al die kennis, al die gegevens ook ertoe kunnen leiden dat bijvoorbeeld in een tweede lockdown we weten dat de kapper kan openblijven maar de kroeg dicht moet?

DE JONGE

Ja, je kunt veel specifieker zijn. De achtergrond van je vraag leek net een beetje te zijn – maar als je regionale verschillen krijgt, wat doet dat met de uitlegbaarheid van de maatregelen en daarmee dus ook met het draagvlak voor de maatregelen. Ik denk dat het precies andersom zit. Ik denk nou juist omdat we weten waar dat virus zich verspreid, omdat we weten hoe snel het zich verspreid, dat we steeds preciezer ook de maatregel kunnen enten op de oorzaak van de verspreiding in de regio van de verspreiding en daarmee juist de uitlegbaarheid en het draagvlak daarvoor juist vergroten. Ik denk echt dat dat zo op die manier werkt. En af en toe zul je op basis van de observaties die je regionaal doet moeten zeggen: ja, nou zullen we toch ook een landelijke maatregel daarbovenop moeten zetten. Want anders gaat die regionaal niet

werken. Even fictief voorbeeld van stel dat je in één regio zou zeggen: we sluiten hier weer de horeca. Wat ik niet wil, wat ik niet hoop omdat ik het ook niet nodig acht op het moment dat de horeca die die discipline ook weer gaat hervinden. Maar stel dat je dat zou zeggen: ja dan weet je natuurlijk heel zeker dat uit die regio de mensen natuurlijk naar de horeca naar de aangrenzende regio zullen gaan. Dus dan ben je eigenlijk juist de verspreiding aan het bevorderen. Dus dat type maatregel kun je moeilijk op één locatie of één regio moet ik zeggen enten. Dus je moet altijd heel precies kijken: waar is de oorzaak van de besmetting. Nou, dat kunnen we inmiddels. Dat konden we niet in maart, kunnen we inmiddels wel. Voor in ieder geval veel van de besmettingen weten we waar de besmetting heeft plaatsgevonden. Veel van die clusters weten we gewoon de bronbesmetting van. Ongeveer de helft hé. Vervolgens weten we ook welke maatregel is daar dan bijpassend. Wie moet die maatregel nemen, maar ook wat zal daarvan het mogelijke verspreidingseffect, het onbedoelde verspreidingseffect zijn. Nou, zo kun je die maatregelen heel precies nemen. Met een regionale instrumentenkist die we steeds verder vullen op basis van de ervaringen van de afgelopen tijd. En ook het leren van voorzitters van Veiligheidsregio's. Burgemeesters onderling. En daarbovenop landelijke maatregelen als dat logisch en helpend is.

VRAAG (NU.NL)

Vraag voor meneer Rutte. U zegt dat er heel veel besmettingen nu in familieverband plaatsvinden. Wat betekent dit voor bruiloften die gepland staan in de komende week, de komende maanden. Feesten, partijen. Kunnen die nog doorgaan op de manier zoals die misschien de afgelopen weken ook zijn doorgedaan. Honderden mensen die toch naar een zaal gaan en daar een feestje vieren.

RUTTE

Ja, maar de afspraak is wel dat als je naar een zaal gaat om een feestje te vieren: anderhalve meter. Voldoende voorzieningen wat betreft wc's en in-uitgangen. En al dat soort zaken. Dus wat je waarschijnlijk gaat zien de komende tijd: maar dat zal ook van regio tot regio verschillen naarmate de verspreiding aan de orde is. Dat er strenger op gehandhaafd gaat worden. Dat is mijn verwachting. Daarmee zeg ik niet: je gaat huwelijken niet laten doorgaan. Of die bruiloften niet laten doorgaan. Laat ze vooral doorgaan. Maar houd je aan de regels. Kijk, de hele verruiming vanaf 1 juni en ook vanaf 1 juli toen we toch het grootste deel van de beperkingen konden opheffen gingen

ervanuit dat we een paar dingen wel zouden blijven doen. De anderhalve meter, het thuisblijven bij klachten, dat je meteen laat testen, je handen stukwassen. Al die dingen zouden we doen. Als we dat gewoon blijven doen. Dus je gaat niet met klachten naar die bruiloft, op die bruiloft houd je allemaal gewoon een beetje afstand jongens tot elkaar. Sorry jongens, dat is dan niet gezellig misschien zoals een normale bruiloft. Maar dat is nu heel even het Nederland dat we hebben. Hopelijk zo kort mogelijk. Hopelijk een nieuw normaal zo gauw mogelijk weer naar het oude normaal. Maar voorlopig even dit. Zolang er geen vaccin is. In ieder geval dat virus niet vanzelf vertrokken is, is dat wel onderdeel. Maar daarmee hoeft die bruiloft niet te worden afgezegd.

VRAAG

Maar het kan dus wel zo zijn dat er u weer strenger gecontroleerd gaat worden?

RUTTE

Nou ja, goed. Alle Veiligheidsregio's zijn natuurlijk – zeker in het westen van Nederland – en in Brabant zijn geschrokken natuurlijk van de cijfers. Ik heb hier vanavond ook specifieke aandacht gevraagd voor situaties in Rotterdam en Amsterdam in mijn inleiding. Niet voor niets, omdat daar natuurlijk de cijfers behoorlijk zijn opgelopen. En die burgemeesters daar ook echt bovenop zitten. Die nemen echt hun verantwoordelijkheid. Maar ook in andere steden in het westen en in Brabant en deels ook in Zeeland waar dat nu weer iets meer onder controle lijkt in Goes. Maar goed. Een paar weken geleden zag dat er wat slechter uit. Daar zie je natuurlijk dat er snel geacteerd wordt. Dus in die zin werkt het ook en, maar je kunt niet zeggen als Nederlander 'ik laat het over aan Femke Halsema, of Hugo de Jonge, Mark Rutte, of Ahmed Aboutaleb'. Dat gaat niet. Je moet zelf je verantwoordelijkheid nemen. Als je naar die bruiloft gaat, houd je aan de regels.

VRAAG

Ja want hetzelfde geldt ook voor straatfeesten enzo. De laatste persconferentie had u het daarover.

RUTTE

Straatfeestjes mogen. Je mag tot 250 personen mag je staan, maar ook bij een straatfeest geldt gewoon dat je je houdt aan de regels. Maar, jongens, als we zo kinderachtig zouden zijn, dat we zo'n kleuterland zouden blijken te zijn, wat ik

geen seconde verwacht en hoop, ik denk ook echt niet dat het zo is. Ik hoop dat iedereen ook weer even denkt van oh ja, het is toch wel heel serieus. Ook wel de afgelopen dagen door die cijfers en misschien ook weer door dit moment. Maar ja, stel dat mensen blijkbaar dat niet aankunnen, dan kunnen we dat niet aan met zijn allen. Ik denk het niet. Volgens mij zou ik mij erg in Nederland vergissen als dat misgaat.

VRAAG

U heeft het over besmettingen in thuissituaties. Er is een hele hoop over te doen over dat de politie niet achter de voordeur mag controleren. Gaan we dat nu wel zien?

RUTTE

Nee.

VRAAG

Is dat niet nodig?

RUTTE

Nee dat is niet nodig. Kijk, als je overigens thuis overlast veroorzaakt, kan, los van corona, kan de politiek natuurlijk handhaven als je er een puinhoop van maakt thuis. Of geluidsoverlast of andere overlast veroorzaakt. Maar voor thuis geldt dat we zeggen: eigen verantwoordelijkheid. Let nou op dat als je thuis iets organiseert, ook naar de omvang van jouw huis en de ruimtes waarin je dat feestje geeft. Bij mij thuis kunnen er heel weinig in, bij u misschien veel meer. Dat weet ik niet. Maar dan moet je ook een beetje naar de omvang van het huis kijken, hoeveel kun je er kwijt?

VRAAG

Laatste vraag. We hadden het al even over een lappendeken van regels. We zien nu dat Amsterdam en Rotterdam gaan experimenteren met een mondkapjesplicht. Wat zal er nou gebeuren als er steeds meer gemeentes ook dat experiment invoeren en je wel die (onverstaanbaar, red.) krijgt. Is het dan niet veel verstandiger om dan met een landelijke...?

RUTTE

Maar dat is toch wat Hugo de Jonge uitlegt? Je wilt toch juist dat waar nu regionaal echt die verschillen zichtbaar zijn. Nu we veel meer weten ook... We

weten heel veel nog niet. Maar we weten wel veel meer nu hoe je lokaal het kunt uitstampen. En Goes en Hillegom zijn daar natuurlijk recent voorbeelden van. En ik dacht Goes nu zo'n beetje onder controle, Hillegom aardig onder controle begint te komen. Dat zijn volgens mij de laatste cijfers. Dus je ziet gewoon dat dat ook werkt die aanpak. Dan wil je juist ook die ruimte laten aan een burgemeester om te zeggen: in jouw gemeente, of in jouw Veiligheidsregio als het een hele Veiligheidsregio betreft, heb jij gewoon ruimte voor maatwerk. En dat betekent natuurlijk dat er verschillen kunnen ontstaan. Maar dat is nog beter dan dat, omdat in Amsterdam en Rotterdam de aantallen oplopen en men zegt 'we willen toch kijken wat de gedragseffecten zijn van een mondkapje op een aantal plekken', dus nu zeggen 'dan moet je in Friesland en Groningen ook een mondkapje op', waar de aantallen nauwelijks oplopen.

VRAAG

Ik ga toch even de vraag afmaken. Is het mogelijk dat er dan een landelijke mondkapjesplicht komt als er steeds meer gemeenten daartoe overgaan? Net als dat u met een landelijke maatregel komt voor de horeca die dan alle gegevens van iemand...

RUTTE

Niet voorzien. Niet voorzien. Niet voorzien.

DE JONGE

Je moet altijd kijken naar wat zou de toegevoegde waarde kunnen zijn. Dus dat hebben we ook gevraagd vanuit het...

VRAAG

Maar je moet ook kijken of mensen meewerken.

DE JONGE

Ja, maar je moet altijd kijken wat de toegevoegde waarde kan zijn. Allereerst natuurlijk vanuit de verspreiding van het virus. In welke mate helpt het om dat tegen te houden. We hebben opnieuw de vraag voorgelegd aan het OMT van 'wat zijn nou de ervaringen of inzichten in andere landen? Of op basis van nieuw wetenschappelijk onderzoek bijvoorbeeld, zouden daar de inzichten veranderd zijn ten aanzien van de effectiviteit ervan ten opzichte van het eerdere advies?' En daarop heeft het OMT bevestigd 'nee'. Vanuit epidemiologisch opzicht is de toegevoegde waarde niet heel erg groot. Dan is

de anderhalve meter altijd preferred option. En daar moet je dus ook op sturen. Ja, waar hebben de burgemeesters van Amsterdam en Rotterdam dan gezegd? Kijk, wij willen het eigenlijk vooral, omdat we dat... Denk ik dat het helpend gaat zijn in het handhaven op die anderhalve meter in het eigenlijk weer opnieuw alarmeren, allerteren van mensen op het moment dat ze zo'n gebied binnen stappen. 'Oh ja, nu is het best wel druk, hier moet ik echt gaan opletten', om die anderhalve meter te handhaven. Op die manier, dus meer als een handhavingsexperiment, is Rotterdam en Amsterdam hiermee aan de slag gegaan. En zo zal je meerdere regio's zien, wellicht, die dat gaan gebruiken. Ik begreep van Roermond bijvoorbeeld vandaag die dat ook overweegt. Ik weet dat er ook in andere regio's aan andere zaken wordt gedacht van 'die zouden we eigenlijk in deze regio willen proberen op het gebied van crowd control'. Nou, prima! En zo bouwen we met elkaar aan die regionale gereedschapskist, die wordt steeds uitgebreider. We weten steeds meer ook over de effectiviteit daarvan. En stel je nou eens voor dat het super effectief is wat men in Rotterdam en Amsterdam doet, dan ga ik ervanuit dat een andere regio zegt: nou dat zou ik misschien ook wel willen. We laten het niet voor niks ook goed onderzoek meelopen om daarvan ook weer te leren. En zo bouwen we eigenlijk steeds aan een betere gereedschapskist die nog preciezer, nog gericht, nog effectiever dat virus een halt toeroept.

VRAAG

Meneer de Jonge, u zei net dat de GGD's gaan checken of mensen wel in quarantaine gaan als ze terugkeren uit een risicoland. Wat is de consequentie als zij dat niet doen? Ook als ze gebeld worden door de GGD en zeggen we doen dat gewoon niet. Wat kunt u daar allemaal aan doen?

DE JONGE

Kijk, als je vraagt van komen er dan boetes ofzo, daar hebben we natuurlijk over nagedacht van is het mogelijk om een quarantaineplicht op te leggen. Je ziet dat wel eens terug uit berichten van andere landen. Overigens moet ik daar wel echt bij zeggen: wat je leest over andere landen in de kranten is vaak wel iets anders als je het gaat dubbelchecken of dat ook gebeurt. Dat hoort er wel echt bij. Een echte daadwerkelijk te handhaven quarantaineplicht, dat valt dus niet mee. Want je moet dan, denk niet alleen los van juridische vragen van wat betekent het ook voor de uitvoering? Gaan we dan inderdaad een agent voor de deur zetten ofzo? Kan he, op basis van een individu. Stel je weet eigenlijk als burgemeester dat iemand daadwerkelijk besmet of je weet dat het wel heel

waarschijnlijk is dat iemand besmet is, dan kan je een isolatieplicht opleggen, die kan je handhaven. Dus dat kan, op een individu. Maar stel dat het gaat over bijvoorbeeld die reizigers uit oranje gebied, dan gaat het natuurlijk over heel veel mensen. Dus ja, ik zie dat eerlijk gezegd in de uitvoering niet zo voor me. Dan gaan we grenscontroles invoeren ofzo, ik zie dat in de uitvoering niet zo voor me. Maar, dat is allemaal een hele legalistische benadering eigenlijk. En ik denk dat we dat anders moeten zien. Kijk, wat we nu doen is de mensen aanspreken zoals ze op Schiphol komen. Ze komen op Schiphol uit een vliegtuig uit een oranje land. En mensen bij de gate zeggen 'joh je komt uit een oranje land. Eigenlijk had je er niet heen moeten gaan, sowieso, maar nu je het toch hebt gedaan, moet je sowieso twee weken in quarantaine'. En dat wisten ze ook, want we hadden het ze denk ik een aantal keren gewaarschuwd. Al hier en op allerlei mogelijke manieren, met matrixborden boven de weg. Met communicatie via werkgevers, via scholen, etc. Dus er kan iemand zijn, je hebt wel heel erg onder een steen gelegen als je niet wist dat je alleen maar voor noodzakelijke reizen naar een oranje land mocht. Dat wist je echt. Nou, dan kom je terug, dan is het echt de bedoeling dat je in quarantaine gaat. En weet je, ik heb natuurlijk ook verhalen gelezen, dat is misschien ook meer anekdotisch hoor, laten we niet doen alsof niemand zich eraan houdt, maar ik heb ook verhalen gelezen van mensen die zeggen 'nou als ik terugkom dan hou ik me er niet aan'. Nou, ik denk als je het verhaal van vanavond op je laat inwerken, dat je dat niet vol kunt houden. En dat dat betekent dat wij dus aan het doen zijn... Maar nogmaals, het is, ja, iedereen heeft ook echt een eigen verantwoordelijkheid, maar wat wij te doen hebben is als mensen aankomen op Schiphol, dat we hen herinneren aan de quarantaineplicht. Dat we vervolgens zeggen we gaan ook nog eens een keer (onverstaanbaar, red.)

VRAAG

Wat is dan de toegevoegde waarde van zo'n telefoontje van de GGD? Want u zegt net zelf, mensen moeten onder een steen hebben gelegen om niet te weten dat er een dringend verzoek is om in quarantaine te gaan...

DE JONGE

En toch weten we dat het helpend is in gedrag, op het moment dat je wel degelijk nabelt. En op het moment dat je wel degelijk mensen herinnert aan de afspraak die we met elkaar gemaakt hebben. Dus dat telefoontje, de herinnering 'je zou toch thuisblijven? Waarom hoor ik zwembadgeluiden? Of waarom hoor ik IKEA ballenbakgeluiden op de achtergrond? Je woont toch niet

in de IKEA?’ Nou, zo’n telefoontje helpt. En dat gaan we doen, maar omdat ik er echt in geloof dat we elkaar erop aanspreken. Ja de GGD moet dat doen, maar ik vind ook dat het een sociale norm moet zijn. Dus een werkgever die iemand ziet terugkomen uit een oranje land. Die merkt aan de vakantiefoto’s op de groepsapp ofzo, dat iemand vorige week nog in een oranje land zat. Wat kom je hier doen? Blijf thuis. Je hoort thuis te blijven. Dus die sociale norm die hoort er ook bij voor een werkgever. En dan zou je kunnen zeggen van ‘waarom heeft hij daar belang bij om zijn werknemer te vertellen dat hij thuis moet blijven? Nou bijvoorbeeld omdat hij de andere collega’s wil beschermen. Dus, echt jongens, gebruik je gezonde verstand. We zeggen heel vaak ‘het virus verspreid zich’. Het virus verspreid zich helemaal niet. Wij verspreiden dat virus, door ons niet te houden aan de regels. Dat is wat het is. En dat kunnen we ook dus niet doen. Dus de positieve kant ervan, we kunnen er ook voor kiezen om ons aan die regels te houden en verspreiden het virus niet.

VRAAG

Maar als we als mensen alsnog besluiten, wij gaan niet in thuisquarantaine, wij gaan gewoon lekker doen waar wij zin in hebben. Dan heeft dat dus geen consequenties?

DE JONGE

Maar waarom hamert u daar nou op? Waarom hamert u daar nou op? Waarom zegt u nou niet ‘ik vind het volkomen logisch dat we aan mensen vragen’. Maar dat is een hele legalistische benadering.

VRAAG

Als die vragen al twee keer gesteld is aan mensen, of misschien wel drie keer of vier keer...

DE JONGE

Nee. En toch blijven herinneren eraan

RUTTE

(onverstaanbaar, red.) herinneren ook, dat is zo goed van die werkgevers en die scholen wat jij ook zei. Die gaan daar (onverstaanbaar, red.) mee om, sociale controle van de omgeving.

DE JONGE

Je kunt echt onmogelijk verwachten dat we dit met de lange arm der wet gaan oplossen. Dit heb je als samenleving op te lossen. Je doet het gewoon niet. Dit is gewoon stom om het te doen. Je bent gewoon onverantwoord bezig als je het doet. En daarom hoop ik dat – nou ja – dat het gesprek dat we nu hebben daaraan ook weer bijdraagt. En ik weet zeker dat dat ook niet het enige kan zijn. Dus ja, dat nabellen van de GGD dat helpt wel degelijk.

VRAAG (BNR)

Ik heb een paar vragen aan de minister. Maar is al gevraagd: kunnen de GGD's dit aan? Want we zijn nog aan het opschalen. Zij zijn aan het opschalen, maar dit komt eigenlijk eerder dan verwacht. Dus welke problemen ontstaan daar nu?

DE JONGE

Nou, sowieso is het wel een goede vraag he. Als het gaat over de zorg, ik zei niet voor niets, die zorg is nog op adem aan het komen natuurlijk van die eerste golf. Dat heeft zo'n enorme krachtinspanning gevraagd. Bij de GGD's speelt echt dat die gewoon al maanden in crisisstand staan. Nou ja, de reguliere activiteiten van de GGD zijn ook echt wel weer opgepakt dat wel. En de GGD's zijn natuurlijk geweldig opgeschaald. En er is ook een landelijk team dat ook helpt bij dit type na bel activiteiten bijvoorbeeld. Bij het maken van de afspraken. Dus ook landelijk wordt capaciteit opgeschaald. Er is landelijk een enorm team om de BCO's ook te helpen ondersteunen. Maar het is een hele goede vraag. En dat is ook waarom ik het verhaal gisteren van de GGD's zeer terecht vind. Ieder voor zich, de GGD voor ons allen, dat gaat echt niet werken. We kunnen niet van hen vragen ze door blijven gaan met enthousiast te dweilen als wij gewoon vrolijk die kraan open zetten en die kraan lekker open laten staan en zeggen: er komt toch geen boete dus waarom zou je je eraan houden zeg maar. Als dat onze style van werken wordt, dan kunnen de GGD's het inderdaad niet meer aan. Maar als we onze gezamenlijke verantwoordelijkheid nemen, ja, dan kunnen de GGD's het wel degelijk aan. Want ze schalen waanzinnig op. Op alle mogelijke manier. Op de teststraten, op het bron-en contactonderzoek. Allerlei vormen van IT-ondersteuning. Dus we zitten er echt vol bovenop.

VRAAG

Premier Rutte zei eerder – voor de zomer denk ik – met dat reproductiegetal als dat boven de 1 gaan dan moeten we maatregelen terugdraaien. Waar denkt u nog meer aan? Wat staat ons te wachten?

RUTTE

Nee, we hebben steeds gezegd: dit is in samenhang. Je kijkt in het dashboard kijk je naar een aantal cijfers tezamen. Je kijkt naar het aantal ziekenhuisopnames. Het aantal IC-opnames, de R0. Staat die op 1 of hoger. Liever onder 1. En bij hele lage aantallen besmettingen. En strikt genomen lopen ze nu op, maar ze zijn natuurlijk nog steeds laag vergeleken bij de aantallen die we hebben gezien in maart, april. Toen zaten we natuurlijk op aantallen die acht tot 10 keer hoger lagen dan nu. Dus bij de huidige lagere. En een paar weken geleden lage aantallen. Is zo'n R0 natuurlijk minder betrouwbaar en moet je het in samenhang zien met andere cijfers. Wat we nu doen is zeggen: op zichzelf schieten we nog niet door al die waarden heen van het coronadashboard. Maar ik zei het net: een aantal specifieke omstandigheden dwingen ons wel om nu echt nader te kijken wat er moet gebeuren en ook aan Nederland te vragen: jongens, even met zijn allen, wij ook, allemaal weer, scherp op de basisregels. En dat heeft vaak met de jongeren en de testen, de GGD, alle zaken die we hier vanavond besproken hebben.

VRAAG

Is er iets gezegd trouwens over die ventilatoren? Of heb ik iets gemist of dat nou wel of niet ja een goed idee is om die te gebruiken in de hittegolf?

DE JONGE

Of daar al iets over gezegd is? Daar is vanavond nog niets over gezegd. Wat zou je daarover willen zeggen?

VRAAG

Ik liep net even de zaal uit. Maar mensen vragen zich of ze ventilatoren mogen gebruiken in de hitte. Of dat dat misschien ook een virusverspreider zou kunnen zijn.

DE JONGE

Nou er is een ventilatieadvies van de RIVM. En dat zegt een aantal dingen over hoe je die ventilatoren moet gebruiken. De kortste versie daarvan is: doe het

verstandig. Doe het met gezond verstand. Dus voorkom dat die ventilator bijdraagt aan het verlengen van die afstand zeg maar van die anderhalve meter met die druppeloverdracht. Dus richt hem even goed. Maar als je hem gewoon thuis gebruikt is er natuurlijk helemaal niets aan de hand. Want thuis loop je toch gewoon door elkaar heen in een huishouden. Maar het gaat bijvoorbeeld over het gebruik van een ventilator in een gemeenschappelijke ruimte in een verpleeghuis. En daarvan is gezegd: joh, doe dat even verstandig. En voorkom dat die ventilator gaat bijdragen aan.

VRAAG

Oké.

VRAAG (NRC)

Eén vraag voor meneer Rutte en ééntje voor meneer De Jonge. Meneer Rutte, u verdedigde net eigenlijk een beetje minderheidsstandpunt internationaal tenminste toen u de nuancerende woorden sprak over het nut van mondkapjes. Wordt u daar door internationale collega's weleens op aangesproken, bijvoorbeeld bij de Europese Raad waar u net even naar verwees?

RUTTE

Nee, en de landen waar we intensief mee samenwerken op de Europese Raad hebben toevallig ook geen mondkapjes. Maar dat is toeval.

VRAAG

Maar brengt u dat weleens aan het twijfelen. Dat u ziet dat er internationaal enigszins consensus over is en Nederland toch een ander....

RUTTE

Luister ik ben geen deskundige op virussen. Wij hebben hele goede adviseurs. Er is weleens gezegd dat wij blind alle adviezen overnemen. Dat is niet zo. Als er adviezen komen dan wordt daar echt heel stevig over gediscussieerd als het OMT het Outbreak Management Team met adviezen komt. Maar we hebben opnieuw nu gevraagd: kijk er opnieuw naar. Nou, dan is opnieuw het oordeel dat we niet-medische mondkapjes nauwelijks bijdragen aan het tegengaan van het verspreiden van het virus. Maar alle begrip voor gemeenten die zeggen: in het kader van het gedrag van mensen willen we kijken of het misschien wel bijdraagt om de sens of urgency, de anderhalve meter, en altijd bovenop de

anderhalve meter, niet in plaats van. Er is maar een plek waar het niet-medische mondkapje in de plaats komt van de anderhalve meter, als het echt niet anders, dat is in het openbaar vervoer. Maar verder was het altijd een aanvulling op de anderhalve meter, prima. Ik verbaas me ook over de discussie de afgelopen week, prima he, maatschappelijk, maar net alsof als we...heel Europa heeft nu te maken met oplopende cijfers. Ook alle landen waar mondkapjes zijn. Dus het is ook weer niet dat je nu kunt zeggen: Spanje, Frankrijk en Duitsland, waar veel meer mondkapjes gebruikt worden, daar lopen de cijfers niets op. Die lopen ook op. Zijn allemaal weer verschillend, verschillende maatregelen. Maar er zijn toch echt een aantal landen waar heel veel mondkapjes worden gebruikt waar die cijfers behoorlijk oplopen, dus het is ook niet zo dat dat nu blijkbaar hét antwoord is.

VRAAG

Nog een, ter specificering, vraag aan meneer De Jonge. Want u zei: dansen op de vulkaan, maar nog geen sprake van een tweede golf. Wanneer is er sprake van een tweede golf?

DE JONGE

Dat is een beetje een semantische kwestie natuurlijk ook. Bedoel je dan de golf met ziekenhuisopnames, bedoel je dan de golf met besmettingen? Wat ik heb willen duiden is, iedereen die zegt: het begint weer als maart te worden. Nee, het begint niet net als maart te worden. Er zijn zoveel andere omstandigheden dan in maart. We weten zoveel meer, nog veel te weinig, maar we weten zoveel meer. We weten waar het virus zich verspreidt, hoe snel het zich verspreidt. De ziekenhuisopnames staan echt in geen verhouding met toen. Toen een dikke 600 per week, en nu 40 per week. Het is echt een hele andere verhouding. De inschatting van het aantal besmettelijke personen. Toen 270.000 waarschijnlijk, met een flinke bandbreedte ook nog veel hoger, nu 16.500. Dus de cijfers zijn totaal verschillend. Het zicht op de cijfers en de ontwikkeling is totaal verschillend. Maar wat we natuurlijk wel weten is hoe erg het kan zijn. We hebben maart nog op ons netvlies staan. En we weten hoezeer het virus kan huishouden. En als je dat nou allemaal weet. Dan moeten we elkaar er toch op aan kunnen spreken op hoe we ons gedragen, gegeven die oplopende cijfers van nu. En daarom zeg ik: jongens, alle maatregelen van de wereld die helpen niet als we zelf gaan dansen op de vulkaan. En daar moeten we ons echt aan houden.

